

SZTRATEGIJÔ
òchróně ě rozwiu
kaszëbsczégò
jãzëka ě kùlturě

Misëją Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniô je dziejanié dlô dobra zmòcnieniô regionalno-etniczny juwernotë Kaszëbów, Kòcewiôków, Bòrowiôków ë Krajniôków, przë równoczesny wespółrobòce ë wespółdzejaniu z rozmajitima karnama w interesu kùlturalno-gòspòdarczégò rozwoju cali spòlëznë, zamieszkùjący Pòmòrzé. Je to zgòdné z òglowò òbowiãzujãcã w Èuropejszi Ùnijë reglã „jednotë we wszelejakòscë”. (...)

Relizujãcë naje sztatutowé cële, mielëbësmë zmòcniwac swòjà pòzycëjã ë wplëwac na region, bierzãcë na bòczenk zmieni-wajãcë sã kùlturowò-spòlëznowé ë pòliticzno-gòspòdarczé leznoscë. Leno na taczi òrt mómë mòzlwòtã stac sã mòcnym partnerã ë wòz-nym subiektã pùblicznégò żëcò na Pòmòrziem, pòzytiwno wplëwajã-cym na jiné subiektë ë òbëndë w kraju.

*ÛCHWÓLĒNK XVI Przędnégò Zjòzdu Delegatów
Kaszëbskò-Pòmòrszczégò Zrzeszeniô z 4 gòdnika 2004 r.*

SZTRATEGIJÔ òchrònë ë rozwoju kaszëbsczégò jãzëka ë kùlturë

- Chcesz të przeniesc królewionkã przez glãbòkã wòdã?
  - Chcesz të wëbawic zapadli zómki?
  - Nie ùlãkniesz sã Trzech Ùkòzków?
- Mdziesz òdmëkòł wszëtczé dwiërze jaż trafisz na swòje?
- Pùdziesz do lëdzy i pròcowòł bãdziesz nad wëdwigniãcym zapadlégò zómkù?

Bò czemuż bë nasza zaklãtò mòwa kaszëbskò ni mia wstac jak królewionka i sadnac na zlotim trónie?

Aleksander Majkòwsczi
Żëcé i przigòdë Remùsa

Autor:

Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego

Wydawca:

Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego
80-837 Gdańsk, ul. Straganiarska 20-23

© *Copyright by* Zarząd Główny
Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie
Gdańsk 2006

Opracowano dzięki finansowemu wsparciu
samorządu województwa pomorskiego

Wydano dzięki finansowemu wsparciu
**Ministra Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

ISBN: 978-83-87258-36-8

Spis treści

Wprowòdné słowò	7
Robòtë nad sztrategijã ë kònsultacjé	8
Terëczasnò jeležnosc kaszëbsczégò jãzëka	8
Przédny cël, prijoritetë ë wjimmé céle sztrategije	9
Prijoritetë ë dzejania sztrategije	9
Realizacjô, mòntoring ë ewaluacjô sztrategije	10
Prijoritetë ë céle	11
Prijoritet 1	
Ùògłowic kaszëbską edukacjã, a òsoblëwò ùczbã kaszëbsczégò jãzëka	11
Prijoritet 2	
Promòwac ë wspierac ùziwanié kaszëbsczégò jãzëka	15
Prijoritet 3	
Chrónic erbã kaszëbsczégò jãzëka ë kùlturë	20
Prijoritet 4	
Zmòcnic pòzycjã kaszëbsczégò jãzëka w regionie, kraju ë na midzënòrodny binie	23
Suplemeńt. Przédny cël, prijoritetë, ë wjimmé céle sztrategije	26

Wprowôdné słowò

Célã hewòtnégò dokùmentu je prezentacjò sztrategije òchrónë ã rozwiju jãzëka ã kùlturë Kaszëbów, przërëchtowóny przez Kaszëbskò-Pòmòrszczé Zrzeszenié (K-PZ).

Kaszëbsczi jãzëk je fùndamentã juwernotë Kaszëbów. Na spòdlim sztrategije je przeswiòdczenié, że jãzëk ã kùltura sã jich wkłòdã w rozwij òglowi kùlturë a téz że nie dopùszcziwają do pòczëcò wëapartnieniò ã wëkòrzeniëniò w kònfrontacjé z procesama globalizacjé ã kòmercjalizacjé. Sztrategijò je òpiartò na przeswiòdczenim ò mùszu òtemknieniò sã na nowé trendë, a nié separowaniu sã, rozmiònému jakno strzòdk mający na célu ùtrzymanié gwòdsny juwernotë.

Na mòcë art. 19, ùst. 2 „Ùstòwù ò nôrodnëch ã etnicznych miészëznach a ò regionalnym jãzëkù” (Dz.U. z 2005 r., nr 17, pòz. 141) kaszëbsczi jãzëk òstòł ùznóny za regionalny jãzëk, zgòdno z kriteriama Èuropejsczi Kòrtë Regionalnych abò Miészëznowëch Jãzëków.

Kaszëbskò-Pòmòrszczé Zrzeszenié je stowòrà zaregistrowoną w Krajewim Registru Sądowim ã mò prawną òsobòwòsc. Dozëranié ã rozwijanié kaszëbszczégò jãzëka ã pòmòrszczich dialektów je jednym z jegò sztatutowëch zgrówów.

Kaszëbskò-Pòmòrszczé Zrzeszenié mò nôdzejã, że zamklé w nym dokùmencie célë dô radã zrealizowac przë wespółfòbòce z jinyma spòlëznowima partnerama.

Dokùment fòrmùluje priyoritetë ã dzejania, jaczé miałòbë pòdjic K-PZ dlò ùtrzymaniò ã rozwiju kaszëbszczégò jãzëka. W sztrategije òstëlë zidentifikòwóny partnerzë, równak bez roszczeniò prawów do naznaczeniò, jakò bë miała bëc jich fùnkcyjò a zasyg zaangażowaniò. Òstòwiómë nen rozsãdzënk partneróm, deklarujacë wspiarcé, pòszerzenié òbëfdów pòspòlnëch dzejaniów a drëszną wespółfòbòtã.

Kaszëbskò-Pòmòrszczé Zrzeszenié pòszanowanié dlò kùlturowi erbë ã jãzëka mò za jedną z fùndamentalnych wòrtnotów naszënszczi spòlëznë. Z ny przëczënié K-PZ mò jiné regionalné spòlëznë

Pòmòrzô za nôternëch partnerów Kaszëbów w bùdowanim pòmòrszczi juwernotë.

Kaszëbskò-Pòmòrszczé Zrzeszenié rôczy wszëtzcich, jaczi w sercu mają rozwij kaszëbszczégò jãzëka ë kùlturë, do partnerszczi wespółrobòtë w realizacëje célów sztrategije.

Robòtë nad sztrategijã ë kònsultacëje

Robòtë nad sztrategijã zaczãlë sã we lëzkwiace 2005 r. serijã zén-dzeniów w òbrëmienim tématicznëch kòmisëjów Przędny Redzëznë K-PZ: Karna ds. Kùlturë, Karna ds. Szkòłowiznë, Karna ds. Médiów, Karna ds. Samòrządzënë ë Gòspòdarczy, Karna ds. Prawnëch Ùreglowaniów ë Mònitòringù, a téz z ùdzëlã strzodowiszczów zgrëpionëch wkòł czãdnika „Òdroda” ë internétowégò serwisu Naszekaszuby.

Skùtczi robòtów w sztòlce robòczi wersëje sztrategije bëlë témã diskùsëje z ùdzëlã dzejòrzów Zrzeszeniô ë bùtnowëch partnerów òb czas warkòwniów w Żukòwie, jaczé òdbëlë sã 15 smùtana 2005 r. Òstalë òne téz pòddóné pòd òbsãd znajòrzów ë zaprezeńtowóné szeroczëmù karnu regionalistów na kònfèrencëje 11 gromicznika 2006 r.

Finalnô wersëjô sztrategije òstała przëjãtô przez Przędną Redzëznã K-PZ na pòsedzenim we Gduńskù 25 strëmiannika 2006 r.

Terëczasnô jeleznosc kaszëbszczégò jãzëka

Ògłowi spisënk z 2002 r. wëkòzòł, że w Pòlsce kaszëbszczégò jãzëka ùziwò 52 tës. sztëk lëdzy, a 5100 mò zadeklarowóné kaszëbską nôrodnosc. Wëchòdënczi spisënkù, a òsoblëwò zrëchtowanié kwestionariusza ë spòsòb jegò przeprowòdzeniô, bëlë pòdwòzóné przez K-PZ a stowòrë zgrëpiającé nôrodné miészëznë.

Jawernã wielënnã Kaszëbów badérowie taksëjã na wicy jak 500 tës. sztëk lëdzy. Kaszëbszczégò jãzëka zato ùziwò na co dzëń kòl 180 tës.

W latach 2000-2004 wicy jak 100 sztëk lëdzy dobëło fòrmalné kwalifikacjé nòuczaniô kaszëbsczégò jãzëka, pòprzez:

- zdanié eksternistycznégò egzaminu ze znajemnotë kaszëbsczégò jãzëka, ùpròwniającégò do nòuczaniô negò jãzëka, nadóné przez K-PZ na mòcë przesëłgiwajacëch ny òrganizacjé prawów,
- ùkùnczenié Pòdiplomòwi Pedagogòwò-Metodiczny Sztudije Kwalifikacyjny Nòuczaniô Kaszëbsczégò Jãzëka na Gduńsczim Ùniwersytece (I edicjô 2000-2001, II edicjô 2002-2004).

Gwarańtã dôlszégò przekòzowaniô kaszëbsczégò jãzëka stówò sã szkòła. W szkòlowim rokù 2005/2006 kaszëbsczégò jãzëka ùczëło sã 3948 ùczniów (1,2 % wszëtczich ùczniów w regionie) w 165 szkòlach (kòl 10% òglowi wielëné szkòłów w regionie): spòdlëcznëch, gimnazjach, licëjach ë technikach. 670 ùczniów chòdzëło na lekcjé kaszëbsczégò jãzëka ë kùlturë. 3396 ùczniów miało bëcé na zajãcach regionalny edukacjé z elemeńtama kaszëbsczégò jãzëka, realizowónëch na òrt büténlekcjowëch zajãców.

Òbròz, jaczi je widzec na spòdlim fragmeńtaricznëch pòdòwków, rodzy strach ò przinđnotã kaszëbsczégò jãzëka. Stąd je nót szëkac za nowima òrtama ë dargama òchrónë a rozwiyu kaszëbsczégò jãzëka.

Przédny cël, prijoritëtë ë wjimmé cële sztrategije

Przédnym cëlã sztrategije kaszëbsczégò jãzëka je:

Zrobic, bë kaszëbsczë jãzëk bëł w sztãdze dërchac ë sã rozwijac

PRIJORITETTË Ë DZEJANIA SZTRATEGIJE

Dłò realizacjé przédnégò cëlu sztrategije je mùsz zgrëpic pòdjimóné dzejania w òbrëmienim sztërech prijoritëtów:

1. Ùòglowic kaszëbską edukacjã, a òsoblëwò ùczbã kaszëbsczégò jãzëka.

2. Promòwac ë wspierac ùziwanié kaszëbszczégò jãzëka.
3. Chrónic erbã kaszëbszczégò jãzëka ë kùlturë.
4. Zmòcnic pòzycjã kaszëbszczégò jãzëka w regionie, kraju ë na midzënòrodny binie.

Pò pierszé: zwikszenié wielënë òsobów pòslëgòwajãcëch sã kaszëbsczim jãzëkã w mòwie i w pisënkù je spòdlowã zastrzegã jegò ùtrzymaniò a przekòzaniò gò pòstãpnym pòkòleniòm.

Pò drëdzé: zebë kaszëbsczi jãzëk mógł bëc żëwim strzòdkã ùdałégò dogòdiwaniò sã, a przez to nòtërnym dzelã wszelczich dzelów spòlëznówégò zëcò, lëdze mùszã bëc przekònóny ò brëkùnkù regularnégò ùziwaniò gò doma, w robòce ë publicznym zëcym.

Pò trzëcé: nie mdze mòzłëwi rozwij kaszëbszczégò jãzëka ë kùlturë bez ùchòwaniò pamiãcë ò ùszłòce.

Pò czwiòrté: dzejania dlò dobra òchrònë ë rozwoju kaszëbszczégò jãzëka mùszã miec na bòczënkù regionalny, òglowòpòlszczi ë eùropejszczi kòntekst.

W pòsobnëch rozdzelach sztrategije sztërë prijoritëtë sã rozbité na wjimmé cële ë robòtë do wëkònaniò, jaczé mają bëc realizowóné. Òstało sfòrmùłowónëch 15 wjimmëch célów. Dlò kòzdegò z nich sã zidentifikòwóné robòtë do wëkònaniò (òperacyjné cële). Òstelë wskòzóny téż przëdny partnerzë, z jaczima K-PZ bë chcało wespółobic przë realizacjé gwësnnégò prijoriteta.

REALIZACËJÒ, MÒNITORING Ë EWALUACËJÒ SZTRATEGIJE

Wprowòdzanié sztrategije wëmògò wskòzaniò karna òdpòwiedzalnégò za kòòrdinacjã, mònitorowanié a ewaluacjã realizacjé ji dzejaniów. Nen subiekt mdze realizowòł robòtë òsoblëwò na gònie ùswiãdnianiò ë promòcëje, infòrmacjé ë doradzëznë. Jegò aktiwnota mùszë bëc naczerowónò òsoblëwò na pòprawã òbrazu kaszëbszczégò jãzëka a pòszerzenié akceptacjé a spòlëznówégò pòpiarcò dlò deje dwajãzëkòwòscë regionu.

Z przëczënnë felënkù całownégò òbrazu jeleznoscë kaszëbszczégò jãzëka ë kùlturë, wòznã robòtã subiektu òdpòwiedzalnégò za

realizacjã sztrategije mdze zrëchtowanié wjimmnëch wskôzów mònitorowaniô realizacjje ji célów.

Wiele z dzejaniów sztrategije mô dëtkòwé skùtci, wëmògò dodòwnégò dëtkòwégò wspiarcò abò barzi efektiwnégò wëzwëska-niô jistniejącëch zdrzòdlów. Nalézenié zdrzòdlów ùdëtkawieniô dlô planowónëch dzejaniów mdze wëzwanim dlô K-PZ. W sztrategije nie òstalë òtaksowóné mòzlwé kòsztë ë téz nie òstalë zabédowóné wjimmné dëtkòwé planë. Z môlu zdrzeniô K-PZ mdze to sprawa do rozwiãzaniô na etapie rëchtowaniô kònkretnëch projektów.

Prijoritetë ë céle sztrategije mdã spòdlim planowaniô ë realizacjje robòtów do wëkònaniô przez sztatutowé rządzenië K-PZ.

Repòrt z òtaksowaniô realizacjje célów sztrategije mdze coroczno skłòdóny przez Przędny Zòrząd na pòsedzenim Przędny Radzëznë K-PZ.

Hewòtnô sztrategijô òbjimô czãd do 2015 r.

Prijoritetë ë céle

PRIJORITET 1: ÙÒGLOWIC KASZËBSKĄ EDUKACJËJ, A ÒSOBLËWÒ ÙCZBÅ KASZËBSCZËGÒ JÅZËKA

Je mùsz skòncëntrowac sã na nëch karnach, w jaczych dzejania mògã przëniesc nòchùtszé skùtci. Z negò môlu zdrzeniô przëdné je skùpienié mòców na ùczbie kaszëbsczégò jãzëka ë w kaszëbsczim jãzëkù dzeców ë młòdzëznë. Towarzëc temù miałë edukacyjnë dzejania szcerowóné do dozdrzeniałëch, przede wszëtëczim starszich ë szkòlnëch a zgròwa do stalégò wpròwòdzeniô ùczbë kaszëbsczégò jãzëka ë w kaszëbsczim jãzëkù do systemë fòrmalny ë niefòrmalny edukacjje w regionie.

Dzejania K-PZ miałëbë wplëwac na edukacjną pòlitikã tak, be miała òna na bòczënkù rozmajitã jeleznosc dzeców ë młòdzëznë w ùprocëmniënim do ùziwaniô kaszëbsczégò jãzëka. Dlô realizacjje negò célu mdzemë zgròwac do zagwësniëniô pasownëch prawnëch regulacjów dójacëch mòzlwòtã realizacjje célów sztrategije.

CÉL 1.1. ZAGWĚSNIC FEST MÔL DLÔ ÛCZBĚ KASZĚBSCZÉGÒ JĂZĚKA Ę W KASZĚBSCZIM JĂZĚKÙ NA WSZĚTCZICH RÓWNIACH SYSTEMĚ EDUKACĚJE.***ROBÒTĚ DO WĚKÒNANIÓ***

1.1.1. Ùreglowanié procedurĚ wědôwaniô przez K-PZ certifikatów znajomnotĚ kaszĚbszczégò jăzĚka w stăpniu ùmòzłĚwiającym jegò nòuczaniĚ.

1.1.2. Dzejanié dlô dobra przĚrĚchtowaniô corocznĚch edicĚjów Pòdiplomòwi Sztudije KaszĚbszczégò JăzĚka na Gduńszcim Ùniwersytece abò na jiny wězsi ùczebnie.

1.1.3. Dzejanié dlô dobra wprowadzenô na Gduńszcim Ùniwersytece abò jiny wězsi ùczebnie czerĚnkù sztudiów, jaczi bĚ să nazĚwôł kaszĚbistika.

1.1.4. Dzejanié dlô dobra wprowadzeniô midzĚwědzĚłowi kòwersatorije z kaszĚbszczégò jăzĚka dlô sztuderów pedagogòwĚch sztudiów Pòmòrszci Pedagogòwi Akademije we SlĚpskù.

1.1.5. PrzĚrĚchtowanié programĚ mònitòringù Ę ewaluacĚje nauczaniô kaszĚbszczégò jăzĚka w szkòłach.

1.1.6. Òbrobienié systemĚ dosztòłcaniô szkòlnĚch realizĚjącĚch robòtĚ do wĚkònaniô z zasygù regionalny edukacĚje, tuwò tĚz ùczącĚch kaszĚbszczégò jăzĚka.

1.1.7. Incjowanié Ę wspieranié robòtów nad twòrzeniem ùczbòwników Ę didacticznĚch pòmòców do ùczbĚ kaszĚbszczégò jăzĚka Ę ùczbòwników pò kaszĚbskù do ùczbĚ jinĚch przedmiotów.

1.1.8. Twòrzenié programów ùczbĚ kaszĚbszczégò jăzĚka Ę w kaszĚbszczim jăzĚkù dlô wszelejaczich wiekòwĚch karnów Ę stăpniów znajomnotĚ.

1.1.9. Wprowadzenié ùczbĚ kaszĚbszczégò jăzĚka w òbrĚmieniem rozmajitĚch fòrmów edukacĚje dozdrzeniałĚch.

1.1.10. Naznaczenié bědowaniów robòtów do wĚkònaniô, cĚłów, w zasygù edukacĚje w jăzĚkù kaszĚbszczim dlô lokalny samòrzădzĚnĚ.

1.1.11. Stwórczenie systemë nõdgradzaniõ szkòłów, ùczebniów ë jinëch, na mòdło kònkùrsu „Szkòły z klasã”.

CÉL 1.2. PÒWÒLAC RADZÈZNÀ KASZÈBSCZÈGÒ JÀZÈKA, JAKÒ BÈ MIALA FUNKCJÈJÀ NORMALIZACYJNY È SZTANDARIZACYJNY KÒMISÈJE DLÒ LÈTERACCZI KASZÈBIZNÈ È ÙCZBÒWNIKÒWI KÒMISÈJE.

ROBÒTÈ DO WÈKÒNANIÒ

1.2.1. Stwórczenie registru jistniejącëch ùczbòwników.

1.2.2. Stwórczenie registru brèkòwnëch ùczbòwników ë nalézenie pasownëch àutorów.

1.2.3. Recenzowanié ë zacwierdzanié przèrèchtowónëch ùczbòwników.

1.2.4. Dozèrènk nad procedurã wèdòwaniõ szkòłowëch ùczbòwników ë kòscelnëch ksãgów.

1.2.5. Òtaksowanié wèdónëch ùczbòwników ë kòscelnëch ksãgów.

1.2.6. Inspirowanié ùczalëch badérowaniów w dzèlu kaszèbsczègò jãzèka ë kùlturë.

1.2.7. Pòwòlanié kòmisèje ds. infòrmaticzny technologije zajimający sã promòwanim ë sztandarizowanim kaszèbsczègò jãzèka w infòrmaticznëch systemach.

CÉL 1.3. WSPIERAC È CHRÒNIC ÙCZBÀ KASZÈBSCZÈGÒ JÀZÈKA È W KASZÈBSCZIM JÀZÈKÙ.

ROBÒTÈ DO WÈKÒNANIÒ

1.3.1. Zinwèntarizowanié wszètczich inicjatiwów, jaczé tikają ny edukacèje.

1.3.2. Wspieranié lokalnëch edukacyjnëch inicjatiwów, òsoblëwò „mòlëch szkòłów”, w jaczych je ùczba kaszèbsczègò jãzèka.

1.3.3. Prowòdzenié szkòłów z ùczbã kaszèbsczègò jãzèka ë w nym jãzèkù.

CÉL 1.4. WSPIERAC Ę PROMÒWAC ÙŽIWANIÉ KASZĚBSZÉGÒ JĂZĚKA PRZEZ MŁODÉ ŐSOBĚ Ę MŁODĚCH STARSZICH.

Dérěje proces drědzégò „òdkrěwaniò” kaszěbszczégò jăzěka w rodzěznach, w jaczych starszi ju pò kaszěbskù nie gòdaja, a dzecě sã gò ùczą. Starszi bòczacě, że starkòwie gòdelě pò kaszěbskù, ùczą sã gò òd dzeców. Nót je przekònywac starszich ò wòrtnoce kaszěbszczégò jăzěka ě ò zwěnégach, jaczě jidą z jegò ùczbě.

Nót je skòncěntrowac dzejania na młodzěznie, żebě „przińdny starszi” bělě ju przekònòny ò brěkùnkù ùczěniò swòjich dzecy kaszěbszczégò jăzěka.

ROBÒTĚ DO WĚKÒNANIÒ

1.4.1. Zgròwa do wprowadzaniò ùczbě kaszěbszczégò jăzěka ě kùlturě na niwizniě przedszkòlny ě przedprzedszkòlny edukacěje.

1.4.2. Promòwaniě ě wspieraniě rozwoju terěczasny kaszěbszczi kùlturě.

1.4.3. Promòwaniě znajomnotě kaszěbszczégò jăzěka jakno mòzłěwòtě na lokalnym ě regionalnym rěnkù robòtě.

1.4.4. Wspieraniě dlò rozmajitěch fòrmów aktiwnotě naczěrowóněch na zwikszeniě wielěně młoděch lědzy ùziwajacěch kaszěbszczégò jăzěka.

PARTNERZĚ K-PZ

- Wòjewództkò samòrădzěna
- Gmině ě pòwiòtě
- Wězszě szkòlě
- Kùratòr pòuczěně
- Minister przěnòlězny w sprawach nòrodněch ě etnicznych miěszěznów
- Minister edukacěje
- Regionalné òrganizacěje w Pòlsce

- Kaszëbsczé òrganizacëje w Kanadze, Zjednónëch Krajach Nordowi Americzi ë jinëch krajach
- Fùndacëjô Kaszëbsczi Ùniwersytet Lëdowi
- Mùzejô Pismieniznë ë Mùzyczi Kaszëbskò-Pòmòrschi
- Placówczi zbëlnianiô szkólnëch
- Kaszëbsczi Institut Rozwiju w Kòscérznie.

PRIJORITET 2. PROMÒWAC Ë WSPIERAC ÙZIWANIE KASZËBSCZÉGÒ JÄZËKA

„Ùstôw ò nôrodnëch ë etnicznych miészëznach a ò regionalnym jãzëkù” dôwô prawò wólnégò pòslëgòwaniô sã kaszëbsczim jãzëkã w priwatnym i pùblicznym žëcym, rozkòscérzaniô ë wëmianë w nym jãzëkù infòmracëjów, zamieszczaniô w nim infòmracëjów ò priwatny przirodze a ùczbë kaszëbszczégò jãzëka abò w kaszëbsczim jãzëkù.

Dlô kaszëbszczégò jãzëka ùziwô sã przepisë ùstôwù w òdnieseni do: wprowadzaniô gò jakno pòmòcnégò jãzëka do gminów, ùziwaniô dodôwnëch pòzwów mólëznów, fizjograficznëch òbiektów ë szasëjów, prawa naszińców do brëkòwaniô ë pisënkù swòjich mionów ë nôzwësków zgòdno z prawidłama kaszëbszczégò jãzëka.

Brëkòwanië kaszëbszczégò jãzëka miałowë bëc promòwóné pòprzez rozkòscérzanië pòzytiwnégò jegò òbrazu nië blòs westrzód samëch Kaszëbów, ale téz westrzód całi spòlëznë regionu.

CËL 2.1. PROMÒWAC Ë WSPIERAC BËCÉ KASZËBSCZÉGÒ JÄZËKA W PÙBLICZNYM ŽËCYM.

ROBÒTË DO WËKÒNANIÔ

2.1.1. Promòcëjô dwajãzëkòwòscë na rozmajitëch niwiznach pùblicznégò žëcô.

2.1.2. Promòwanië kaszëbszczégò jãzëka ë kùlturë przë ležnoscë pùblicznëch rozegracëjów.

2.1.3. Promòwanié Dnia Jednotë Kaszëbów (19 strëmiannika) ë Zjôzdów Kaszëbów.

2.1.4. Promòcëjô w lokalnëch strzodowiszczach ùstôwòwëch regulacëjów w zasygù mòzłëwòtë wprowadzaniô dwajãzëkòwëch pòzwów mòlëznów, szasëjów ë fizjograficznëch òbiëktów a pòmòcnégò jãzëka w gminach.

2.1.5. Promòcëjô ë nòdgradzanié lokalnëch dzejaniów – tòfle, pòzwë szasëjów ëtd.

2.1.6. Promòwanié kaszëbsczi lëteraczi ë mùzyczny rësnotë.

2.1.7. Promòwanié ùziwaniô kaszëbszczégò jãzëka na starnach www pùblicznëch instytucjów.

2.1.8. Promòwanié kaszëbszczich regionalnëch produktów.

CÉL 2.2. PROMÒWAC Ë WSPIERAC BËCÉ KASZËBSCZÉGÒ JĂZËKA W KÒSCELE.

Bëcë kaszëbszczégò jãzëka w Kòscele mô zacht znaczenié dlô rozwoju ë przinđnotë kaszëbszczégò jãzëka. Pò wicy jak dwadzesce latach òd òdprawieniô pierszi msze sw. z elemeńtama lëtur-gije w kaszëbsczim jãzëkù, „kaszëbszczé msze” òdpròwioné sã regularno, co miesac w 20 parafijach. Nie je to równak skùtk na miarã brëkùnków ë zdaniô, téj wëmògò pòprawë.

ROBÒTË DO WËKÒNANIÓ

2.2.1. Wëdanié „Lekcjonôrza”, zestòwkù czëtaniów na wszëtczé niedzele lëtur-gicznégò roku.

2.2.2 Wëdanié zbierkù kòscelnëch piesniów.

2.2.3. Wspieranié chùralny rësnotë.

2.2.4. Òrganizowanié lekcëjów kaszëbszczégò jãzëka dlô zainteresowónëch ksãżów, òrganistów ë katechëtów.

2.2.5. Wspieranié pielgrzimków na Jasną Górã ò kaszëbsczi przyrodze.

2.2.6. Wspieranié dlô inicjatiwów regionalny edukacëje ë ùczbë kaszëbsczégò jãzëka szcerowónëch do ksążów ë seminarzystów.

2.2.7. Wspieranié dlô staraniów ò szeroczé kulturowò-religijné wëzwëskanié mólów kùltu na Kaszëbach (Swiónowò, Swòrzewò, Wejrowò, Wielé) w cëlu zmòczeniô regionalny przyrodë nëch sanktuarijów.

2.2.8. Ròczenié reprezentańtów kòscelny rząduenë do wespółrobòtë w realizacëje sztracëje.

2.2.9. Wëstãpòwanié do kòscelny rząduenë ò czerowanié ksążów Kaszëbów do kaszëbszczich parafijów.

2.2.10. Wspieranié periodnëch wëdówiznów ò kòscelny przyrodze, m.jn. „Zwónka Kaszëbsczégò”.

CÉL 2.3. PROMÒWAC Ë WSPIERAC BÈCÉ KASZËBSCZÉGÒ JÃZËKA Ë KÙLTURË W MÉDIACH.

Bècé kaszëbiznë w médiach zwiksziwò sã, chòc dërchem je ji nie-sygająco. Bècé w nich Kaszëbów to we wiòldzi mierze wiadła ò lëdzach, regionie niepòdówóné w kaszëbsczim jãzëkù. Tinczasã mómë prawò do wòlnotë wëpòwiòdaniô pòzdratkù a przekazowanìò infòmracëjów ë dejów w gwòsnym jãzëkù.

Nót je wspierac dzejania zgròwającé do stwòrzeniô nowëch etnicznych programów ë czilegòdznówëch bloków kaszëbszczich aùdicëjów w rediu ë telewizëje a pòdjimaniô w pùblicznëch médiach regionalny problematyczi.

Bierzącé za mòdel internétowi serwis Naszekaszuby ë nadòwający òd 2004 r. Radio Kaszëbë, je nót miec starã ò dalszi rozwiã kaszëbszczich elektronicznëch médiów ò kòmercyjny przyrodze – pòddónëch prawóm rënkù – jaczich miéwcamã sã sami Kaszëbi. Nót je dërchem miec starã ò mòzlwòtã dzélowégò wspiarcò taczégò dzejaniô z bùdżetu państwa.

Nowé inicjatiwë ni mògã zakrëwac starë ò pòdnoszënié jakòscë jistinëjącëch ju programów. Mùszą téz miec na bòczënkù przistãp mieszkanców Pòmòrzô do regionalnëch kanałów, a òsoblëwò do Regionalny „Trójczy” w TVP.

ROBÒTĚ DO WĚKÒNANIÓ

- 2.3.1. Òrganizowanié szkòleniów dlô gazétników, àutorów internétowěch starnów.
- 2.3.2. Wspieranié rozwoju ě promòcějô wědówónégò przez K-PZ miesãcznika „Pomerania”.
- 2.3.3. Wspieranié jiněch kaszěbszczich wědówiznów.
- 2.3.4. Wspieranié Radia Kaszěbě ě jiněch kaszěbszczich nadòwców.
- 2.3.5. Zwikszenié zasygù radiowégò sygnału Radia Kaszěbě ě wprowadzenié internétowěch transmisějów.
- 2.3.6. Zgròwa do zwikszeniô bëcò kaszěbszczégò jãzěka ě kùlturě w lokalněch kablówěch telewizějach.
- 2.3.7. Wspieranié wedòwców lokalněch gazétów, pùblikùjącěch w kaszěbszczim jãzěkù.
- 2.3.8. Òbrobienié ě realizacějô àudicějów ò edukacyjnyj przirodze.
- 2.3.9. Stwòrzenié kaszěbszczi/regionalny infòrmacyjnyj agencěje.

CĚL 2.4. PROMÓWAC Ě WSPIERAC BĚCĚ KASZĚBSCZĚGÒ JĂZĚKA Ě KÙLTURĚ PÒPRZEZ INTERNĚT.

Nót je miec na òsoblěwym bòczěnkù wězwěskòwianié jistniejącěch inicjatiwów ě infòrmacyjněch zasobów, a téz mùsz kòòrdinowaniô ě parłãczeniô dzejania dlô ùzwěskaniô efektu synergije.

ROBÒTĚ DO WĚKÒNANIÓ

- 2.4.1. Stwòrzenié całownégò kaszěbszczégò infòrmacyjnégo pòrtalu.
- 2.4.2. Wspieranié fùnkcionowaniô ě rozwoju serwisów Kaszubi, Naszekaszuby, Rastko-Kaszěbě ě jiněch szlachùjącěch za nyma jakno mòdernégò strzòdka kòmùnikacěje.
- 2.4.3. Òtměkanié dostãpù do zdrzòdlów historěje kaszěbszczégò jãzěka ě kùlturě.

2.4.4. Stwòrzenié kaszëbsczi digitalny biblioteczki.

2.4.5. Stwòrzenié internétowégò słowòrza.

2.4.6. Promòwanié kòmpùtrowëch programów w kaszëbsczim jãzëkù.

2.4.7. Promòwanié midzënòrodnégò òznaczeniù kaszëbszczégò jãzëka (CSB – midzënòrodnny kòd òznaczeniù kaszëbszczégò jãzëka wedle normë ISO 639-2, nadóny w 2003 r. przez Bibliotekã Kòngresu Zjednónëch Krajów Americzi).

CÉL 2.5. ZGRÒWAC DO PÒPRAWÈ WÈZDRZATKÙ KASZÈBSCZÈGÒ JÃZÈKA È KASZÈBSCZI KÙLTURÈ WESTRZÓD MIESZKAŃCÓW REGIONU.

ROBÒTÈ DO WÈKÒNANIÒ

2.5.1. Prowòdzenié infòmacyjnëch dziejaniów ã promùjącëch kaszëbsczi jãzëk ã kùlturã westrzód mieszkańców regionu, niegòdającëch pò kaszëbskù.

2.5.2. Prowòdzenié infòmacyjnëch dziejaniów ã promùjącëch kaszëbsczi jãzëk a kùlturã westrzód mieszkańców jinëch regionów Pòlszczi ã bùten grańców.

2.5.3. Regulárné dotegòwiwanié médióm wiadłów tikającëch kaszëbszczégò jãzëka ã kùlturë.

Partnerzë K-PZ

- Gduńskò Pòlitechnika
- Kaszëbsczi Ùniwersytet Lëdowi
- Akademijò Warkòwégò Sztòlcëniò
- Radio Kaszëbë
- Pùblicznë telewizyjò ã radio
- Cassubia Slavica
- Rastko–Kaszëbë
- Serwis Naszekaszuby.pl
- Serwis Kaszubia.com

- Stowôra Pùckô Zemia
- Lãbòrskô Stowôra sw. Jakùba Apòstola
- Kaszëbsczi Institut Rozwiju w Kòscérznie

PRIJORITET 3. CHRÓNIC ERBĀ KASZËBSCZÉGÒ JĀZËKA Ę KÙLTURĘ

Kùltura Kaszëbów je dzelã erbë Słowianiznë, lëdów basenu Bòłtu, w kuńcu całi zjednóny Eùropë. Ji òchróna ę rozwij wëmògają wspiarcò, téż dëtkòwégò, ze starnë samòrządzenowëch a téż państwòwëch instytucjów.

Òd wiele lat we wielnëch strzodowiszczach, òsoblëwò nëch sparłãczonëch z lëdowã kùlturã, dówò sã bòczënk na felënk instytucje zajmający sã kòòrdinacjã dzejaniów w sferze promòwaniò, òchrónë ę animòwaniò dzejaniów w ny sferze.

Kaszëbskò-Pòmòrszczé Zrzeszenié miałowë miec starã ò przërëchtowanié ę zrealizowónié programë dlò dobra kaszëbsczi spòlëznë, jakò bë gwarantowãła rozwij naji kùlturowi erbë, a jaczi starnama bë bëlë: minister bënowëch sprawów, minister kùlturë, minister edukacje, samòrządżëna pòmòrszczégò wòjewództwa ę Zrzeszenié. W ne dzejania miałowë òstac wparłãczonò Fùndacjò Kaszëbsczi Ùniwersytet Lëdowi, jakò bë mia przejc na siebie – w òbrëmienim meritoricznëch ę finansowëch zòpisënków programë – òbòwiãzk òrganizacyjno-meritoriczny pòmòcë regionalnym karnóm ę lëdowim ùtwòrcóm.

Dzejania dlò dobra òchrónë ę rozwiju kaszëbszczégò jãzëka ę kùlturë miałowë òpierac sã na „Zalëceniach w sprawie òchrónë tradycyjny kùlturë ę fòlkloru” przëjãtëch òb czas XXV sesje Òrganizacje Zjednónëch Nòrodów do sprawów Pòuczënë, Ùczbë ę Kùlturë UNESCO w smùtanie 1998 r.

Zrzeszenié pòdtrzëmiwò deklaracjã partnersczi wespòbòtë z instytucjama ę stowòrama zajmającyma sã rozwijã ùczbë ę badërowaniama kaszëbskò-pòmòrszczi kùlturowi erbë – òsoblëwò z Gduńszim Ùniwersytetã, Pòmòrskã Pedagogòwã Akademiã we Słëpskù, Wëszã Szkolã Kaszëbskò-Pòmòrskã we Wejrowie, Kaszëbsczim Institutã, Gduńszim Ùczalim Towarzëstwã, Mùzëjã

Pismieniznë ë Mùzyczi Kaszëbskò-Pòmòrsczi ë jinyma mùzëjama ò etniczno-regionalnym profilu na Pòmòrzym, jaczé to instytucëje miałëbë bëc we swòjim dzejanim wspieróné téż przez trójstãpniowã samòrządzeniã.

CÉL 3.1. STWÓRZÉC SZEROCZÉ PARTNERSTWÒ DLÒ DOBRA ÒCHRÓNĚ Ę ROZWIJU KASZĚBSCZÉGÒ JĂZĚKA Ę KÙLTURĚ.

ROBÒTĚ DO WĚKÒNANIÓ

3.1.1. Inspirowanié dzejaniô dlô dobra „regionalnégo kòntraktu” midzë Kaszëbskò-Pòmòrsczim Zrzeszenim ë Zôrzãdã Pòmòrsczégò Wòjewództwa. W jegò òbremienim miałëbë nalëzc sã przede wszëtczim priyoritetë, céle ë robòtë do wëkònaniô ùjãtë w sztrategije rozwiyu pòmòrsczégò wòjewództwa tikajãcé juwernotë, kùlturë, jãzëka ë edukacëje Kaszëbów ë Pòmòrzanów.

3.1.2. Dzejanié dlô dobra realizacëje zôpisënków „sztrategije rozwiyu pòmòrsczégò wòjewództwa”.

3.1.3. Inspirowanié dzejaniów zgrôwajãcëch do stwòrzeniô regionalny programë dlô dobra òchrónë ë rozwiyu kaszëbsczégò jãzëka ë kùlturë.

3.1.4. Inspirowanié dzejaniów w célu naznaczeniô wskôzów meritoricznégò ë dëtkòwégò wspiarcô jãzëkòwëch ë kùlturalnëch pòdjimiznów Kaszëbów przez centralné ùrzãdë i instytucëje państwówé.

CÉL 3.2. STWÓRZENIÉ PROGRAMĚ ÒCHRÓNĚ KÙLTUROWI ERBĚ.

ROBÒTĚ DO WĚKÒNANIÓ

3.2.1. Stwòrzenié Centra Kaszëbsczi Kùlturë, jaczi òbjimnie òrganizacyjno-meritoricznã pòmòcã regionalné karna, strzodowiszczë lëdowëch ùtwórców a profesjonalnëch artistów, zwënëgùjãcëch inspiracëje z regionalnëch wòrtnotów.

3.2.2. Instruktorskô pòmòc a òrganizowanié szkòleniów ë warkòwniów dlô lëdowëch ùtwórców.

3.2.3. Wespóludźel w òrganizacëje wëstòwków ë jinëch òrtów ùòglawianiò kùlturë na Pòmòrzim, w Pòlsce ë bùten grańców.

3.2.4. Òrganizowanié zéńdzeniów, seminarëjów ë kònfereńcëjów tikajacëch lédowi ë profesjinalny kùlturë ë kùńsztu.

3.2.5. Zbiéranié ë dokùmeńtowanié lédowégò kùńsztu we wespólrobòce z etnografòwima mùzëjama.

CÉL 3.3. ZMÒCNIWAC KASZÈBSKĄ JUWERNOTÁ.

ROBÒTÈ DO WÈKÒNANIÓ

3.3.1. Sztòłtowanié bùchë z bëcò Kaszëbã, zmòcniwanié pòczëcò grëpòwi przënołëznotë – niezanołëzno òd szëkòwnoscë w pòslëgòwanim sã kaszëbsczim jãzëkã – przë jednoczasnym òtemkniãcym na jiné kùlturë.

3.3.2. Biòtka z negatiwnyma stereòtipama tikajacyma Kaszëbów.

3.3.3. Pòdjimanié dziejaniów dlò dobra pòdnoszeniò równië kùlturowò-jãzëkòwi swiadë w kaszëbsczim rodzëznie.

3.3.4. Òbrobienié programów nòuczaniò ë kaszëbsczich ùczbòwników do historëje Kaszëbów.

3.3.5. Pòpularizacëjò wiedzë na témã historëje Kaszëbów ë zòchãcba do pòznawaniò gwòsñëch dziejów.

3.3.6. Ùgruńtowiwanié w szkòłach regionalny patriotiznë westrzód dziecòw ë młodzëznë òb czas całégò sztòłceniowò-wëchòwawczégò procesu.

CÉL 3.4. STWÒRZÈC INTERNÉTOWÁ BAZÁ DÓNÈCH REGIONALNÈCH INSTITUCÉJÓW KÙLTURÈ (MÙZÈJE, JIZBÈ PAMIÁCÈ, REGIONALNÉ JIZBÈ, KARNA È KAPELE, CHÙRÈ, MÙZYKÙJACÉ RODZÈZNE, TEATROWÉ KARNA) È LÉDOWÈCH ÙTWÓRCÓW.

ROBÒTÈ DO WÈKÒNANIÓ

3.4.1. Inwentarizacëjò ë òpisënk mùzycznëch karnów dziejajacëch na òbéńdze Kaszub.

3.4.2. Inwentaryzacyjô wszelcizich inicjatiwów ò kònkùrsowi, festiwalowi ë przezérkòwi przyrodze.

3.4.3. Ùaktualnienié ë kòòrdinacyjô kalãdòrza rozegracyjów.

PARTNERZÈ K-PZ

- Gduńszci Ùniwersytet ë jiné wëzsze ùczebnie
- Kaszëbszci Institut
- Fùndacyjô Kaszëbszci Ùniwersytet Lëdowi
- Stowòra Lëdowëch Ùtwòrców
- Mùzëje z òbénde pòmòrszczégò wòjewództwa
- Nadbòhtëcczi Center Kùlturë we Gduńskù
- Projekt Rastko-Kaszëbë
- Stowòra Pùckò Zemia
- Kaszëbszci Institut Rozwiju w Kòscérznie
- Lãbòrskò Stowòra sw. Jakùba Apòstòła
- samòrządzenié pòmòrszczégò wòjewództwa

PRIJORITET 4. ZMÒCNIC PÒZYCËJÀ KASZËBSCZÉGÒ JÅZËKA W REGIONIE, KRAJU Ë NA MIDZËNÒRODNY BINIE

CËL 4.1. ZGRÒWAC DO NADANIÒ KASZËBSCZÉMÙ JÅZËKÒWI SZTATUSU DRËDZÉGÒ ÒFICJALNÉGÒ JÅZËKA NA KASZËBACH.

ROBÒTÈ DO WËKÒNANIÒ

4.1.1. Wspieranié dzejaniów lokalnëch spòlëznów, strzodowiszczów ë instytucyjów do przëznaniò kaszëbszczémù jãzëkòwi sztatusu òficjalnégò jãzëka w regionie.

4.1.2. Pòdjãcè ë prowòdzenié badérowaniów nad jãzëkòwą sztrukturą mieszkańców regionu ë nad identyfikacyjã spòlëznowëch ë gòspòdarczich rëszników, jaczé mają na niã cësk.

4.1.3. Stara, žebě pòsobny òglowi spisěnk òstòł rzetelno przërěchtowóny ě przeprowadzony, òsoblěwò w dzělu tikającym jãzěków.

CÉL 4.2. CHRÓNÍC Ě PROMÒWAC KASZĚBSCZI JĂZĚK A WSPIERAC DZEJANIA DLŌ DOBRA REGIONALNĚCH Ě MIĚSZĚZNOWĚCH JĂZĚKÓW W KRAJU Ě NA MIDZĚNŌRODNY BINIE.

Rozwij kaszëbsczégò jãzëka mùszi bëc diskutowóny nié blòs w regionalnym kònteksce, ale téz òglowòpòlszczim ě èuropejszczim. Le-gislacyjnyé zmianë ě pòkrok technologie mògą òslabic pòzycjã regionalnëch jãzëków, dlòtegò wòzné je twòrzenié mòcnégò midzënòrodnégò lobbi dlò zagwësnieniò jich interesów ě bëtnictwò w robòtach subiektów zajimajacëch sã nã problematikã.

Nót je wëzwëskac jistniejacé w midzënòrodnëch instytucëjach mòżlëwòtë na dëtkòwé wsparcé pòprzez parłãczenié sprawów rozwoju ě òchronë jãzëka z branim do robòtë a regionalnym ě lokalnym rozwijã.

ROBÒTĚ DO WĚKŌNANIŌ

4.2.1. Wspieranié dziejaniów dlò dobra ratifikacëje ě ùjawernianiò w Pòlsce Èuropejszci Kòrtë Regionalnëch abò Miészëznowëch Jãzëków.

4.2.2. Zòchãcba pòmòrszczich samòrządżënow do pòdjimaniò partnerszci wespółrobòtë z regionama, w jaczych ùziwò sã regionalnëch abò miészëznowëch jãzëków.

4.2.3. Rozwij wespółrobòtë z jinyma èuropejszczima etnicznyma karnama.

4.2.4. Pòdtrëmiwanié ě rozwij kòntaktów z kaszëbskò-pòmòrskã diaspòrã.

4.2.5. Rozwij wespółrobòtë w basenie Bòłtu, w òsoblëwòscë z regionama Kaszëbóm historiczno krótczima.

4.2.6. Wepółrobòta z midzënòrodnyma instytucëjama ě òrganizacëjama zajimajacyma sã òchronã a promòcëjã etniczny ě jãzëkówi wszelejakoścë.

PARTNERZĚ K-PZ

- Samòrzãdženě pòmòrszczégò wòjewództwa
- Ministerztwò Bënowëch Sprawów ě Administracëje
- Ministerztwò Bùtnowëch Sprawów
- Midzënarodné òrganizacëje (Kòngres Federacyjny Ùnije Europejszczich Etnicznëch Karnów – FUEV, Òrganizacëjò Zjednónëch Nòrodów do sprawów Pòùczënë, Ùczbë ě Kùlturë – UNESCO, Èuropejszczé Biuro Mni Brëkòwónëch Jãzëków – EBLUL, ětj.)
- Òrganizacëje jinëch èuropejszczich etnicznych karnów
- Kaszëbszczé òrganizacëje bùten grańców
- Kaszëbsczi Institut
- Nadbòhtëcczi Center Kùlturë
- Mùzëjò Pismieniznë ě Mùzyczi Kaszëbskò-Pòmòrsczi
- Lãbòrskò Stowòra sw. Jakùba Apòstòła
- Ùnijò Regionalnëch ě Miészëznowëch Jãzëków w Pòlsce - Pol-BLUL

Suplement

Przedny cël, prijoritëtë, ë wjimmé cële sztrategije

ZROBIC, BÈ KASZÈBSCZI JÁZÈK BEL W SZTÁDZE DÈRCHAC È SÁ ROZWIJAC

PRIJORITET 1: ÙÒGLOWIC KASZÈBSKĄ EDUKACËJĄ, A ÒSOBLÈWÒ ÚCZBĄ KASZÈBSCZÈGÒ JÁZÈKA

Cële	Robòtë do wèkònaniò
<p>Cël 1.1. Zagwèsnic fest môl dlò ùczbë kaszëbsczégò jãzëka ë w kaszëbsczim jãzëku na wszëtczich równiach systemë edukacëje</p>	<p>1.1.1. Ùreglowanié procedurë wëdówaniò przez K-PZ certyfikatów znajomnotë kaszëbsczégò jãzëka w stãpniu ùmòzlwiającym jegò nõuczanié.</p> <p>1.1.2. Dzejanié dlò dobra przërèchtowaniò corocznych edicëjów Pòdiplomòwi Sztudije Kaszëbsczégò Jãzëka na Gduńszcim Ùniwersytece abò na jiny wëzsi ùczebnie.</p> <p>1.1.3. Dzejanié dlò dobra wprowadzenò na Gduńszcim Ùniwersytece abò jiny wëzsi ùczebnie czerënkù sztudiów, jaczi bë sã nazëwòl kaszëbistika.</p> <p>1.1.4. Dzejanié dlò dobra wprowadzeniò midzëwëdzélowi kònwersatorije z kaszëbsczégò jãzëka dlò sztuderów pedagogòwëch sztudiów Pòmòrszci Pedagogòwi Akademije we Slëpskù.</p> <p>1.1.5. Przërèchtowanié programë mònitoringu ë ewaluacëje nauczaniò kaszëbsczégò jãzëka w szkòlach.</p> <p>1.1.6. Òbrobienié systemë doszólcaniò szkòlnëch realizującëch robòtë do wèkònaniò z zasygù regionalny edukacëje, tuwò téz ùczącëch kaszëbsczégò jãzëka.</p> <p>1.1.7. Incjowanié ë wspieranié robòtów nad twòrzeniem ùczbòwników ë didacticznëch pòmòców do ùczbë kaszëbsczégò jãzëka ë ùczbòwników pò kaszëbskù do ùczbë jinëch przedmiotów.</p> <p>1.1.8. Twòrzenié programów ùczbë kaszëbsczégò jãzëka ë w kaszëbsczim jãzëku dlò wszelejaczich wiekòwëch karnów ë stãpniów znajomnotë.</p> <p>1.1.9. Wprowadzenié ùczbë kaszëbsczégò jãzëka w òbrëmieniach rozmajitëch fòrmów edukacëje dozdrzeniałëch.</p> <p>1.1.10. Naznaczenié bédowaniów robòtów do wèkònaniò, cëlów, w zasygù edukacëje w jãzëku kaszëbsczim dlò lokalny samòrządzenë.</p> <p>1.1.11. Stwòrzenié systemë nõdgradzaniò szkòłów, ùczebniów ë jinëch, na mòdło kònkursu „Szkòły z klasą”.</p>

PRIJORITET 1: ÛÒGLOWIC KASZÈBSKĄ EDUKACËJĄ, A ÒSOBLÈWÒ ÛCZBĄ KASZÈBSCZÈGÒ JĄZÈKA	
Cèle	Robòtè do wèkònaniò
Cél 1.2. Pòwòlac Redzèznà Kaszèbsczégò Jązèka, jakò bë miała fùnckejã normalizacyjny ã sztandarizacyjny kòmisèje dlò lèteraczi kaszèbiznè ã ùczbòwnikòwi kòmisèje	<p>1.2.1. Stwòrzeniè registru jistniejącèch ùczbòwników.</p> <p>1.2.2. Stwòrzeniè registru brèkòwnèch ùczbòwników ã nalèzeniè pasownèch àutorów.</p> <p>1.2.3. Recenzowaniè ã zacwierdzaniè przèrèchtowónèch ùczbòwników.</p> <p>1.2.4. Dozèrènk nad procedurą wèdòwaniò szkòłowèch ùczbòwników ã kòscelnèch ksàgów.</p> <p>1.2.5. Òtaksowaniè wèdònèch ùczbòwników ã kòscelnèch ksàgów.</p> <p>1.2.6. Inspirowaniè ùczalèch badèrowaniów w dzèlu kaszèbsczégò jązèka ã kulturè.</p> <p>1.2.7. Pòwòlaniè kòmisèje ds. infòrmatyczny technologije zajmàjacy sã promòwanim ã sztandarizowanim kaszèbsczégò jązèka w infòrmatycznèch systemach.</p>
Cél 1.3. Wspierac ã chrònic ùczbã kaszèbsczégò jązèka ã w kaszèbsczim jązèkù	<p>1.3.1. Zinwèntarizowaniè wszètczych inicjatiwów, jacze tikajã ny edukacèje.</p> <p>1.3.2. Wspieraniè lokalnèch edukacyjnèch inicjatiwów, òsoblèwò „mòlèch szkòłów”, w jaczych je ùczba kaszèbsczégò jązèka.</p> <p>1.3.3. Prowòdzeniè szkòłów z ùczbą kaszèbsczégò jązèka ã w nym jązèkù.</p>
Cél 1.4. Wspierac ã promòwac ùziwaniè kaszèbsczégò jązèka przez młodè osobè ã młodèch starszich	<p>1.4.1. Zgròwa do wprowadzaniò ùczbè kaszèbsczégò jązèka ã kulturè na niwizniè przedszkòlny ã przedprzedszkòlny edukacèje.</p> <p>1.4.2. Promòwaniè ã wspieraniè rozwiju terèczasny kaszèbsczy kulturè.</p> <p>1.4.3. Promòwaniè znajomnotè kaszèbsczégò jązèka jakno mòzlwòtè na lokalnym ã regionalnym rènkù robòtè.</p> <p>1.4.4. Wspieraniè dlò rozmajitèch fòrmów aktiwnotè naczerowónèch na zwikszeniè wielènè młodèch lèdzy ùziwajàcèch kaszèbsczégò jązèka.</p>

PRIJORITET 2. PROMÒWAC Ę WSPIERAC ÙŻIWANIĘ KASZĚBSCZĚGÒ JĂZĚKA	
Cěle	Robòtě do wěkònanio
<p>Cěl 2.1. Promòwac ě wspierac běcě kaszěbszczěgò jĂzĚka w pùblicznym Źěcym</p>	<p>2.1.1. Promòcějò dwajĂzěkòwòscě na rozmajitěch niwiznach pùbliczněgò Źěcò. 2.1.2. Promòwaniě kaszěbszczěgò jĂzĚka ě kùlturě przě lěŹnoscě pùbliczněch rozegracějòw. 2.1.3. Promòwaniě Dnia Jednotě Kaszěbów (19 strěmiannika) ě Zjòzdów Kaszěbów. 2.1.4. Promòcějò w lokalněch strzodowiszczach ùstòwòwěch regulacějòw w zasygù mòzlěwòtě wprowadzaniò dwajĂzěkòwěch pòzwów mòlěŹnów, szasějòw ě fizjograficzněch òbiektów a pòmòcněgò jĂzĚka w gminach. 2.1.5. Promòcějò ě nòdgradzaniě lokalněch dzejaniów – tòfle, pòzwě szasějòw ětd. 2.1.6. Promòwaniě kaszěbszczi lěteracczi ě mùzyczny rěsznòtě. 2.1.7. Promòwaniě ùziwaniò kaszěbszczěgò jĂzĚka na starnach www pùbliczněch instytucějòw. 2.1.8. Promòwaniě kaszěbszczich regionalněch produktów.</p>
<p>Cěl 2.2. Promòwac ě wspierac běcě kaszěbszczěgò jĂzĚka w Kòscele</p>	<p>2.2.1. Wědaniě „Lekcjonòrza”, zestòwkù czětaniów na wszětczě niedzele lěturgiczněgò roku. 2.2.2. Wědaniě zbierkù kòscelněch piesniów. 2.2.3. Wspieraniě chùralny rěsznòtě. 2.2.4. Òrganizowaniě lekcějòw kaszěbszczěgò jĂzĚka dlò zainteresowòněch ksĂżów, òrganistów ě katechětów. 2.2.5. Wspieraniě pielgrzymkòw na Jasną GórĂ ò kaszěbszczi przyrodze. 2.2.6. Wspieraniě dlò inicjatiwów regionalny edukacěje ě ùczbě kaszěbszczěgò jĂzĚka szcerowòněch do ksĂżów ě seminarzystów. 2.2.7. Wspieraniě dlò staraniów ò szeroczě kùlturowò-religijně wězwěskaniě mòlów kùltu na Kaszěbach (Swiònowò, Swòrzewò, Wejrowò, Wielě) w cělu zmòcniěniò regionalny przyrodě něch sanktuarijòw. 2.2.8. Ròczeniě reprezeñtántów kòscelny rzĂdzeniě do wespółrobòtě w realizacěje sztrategije. 2.2.9. WěstĂpòwaniě do kòscelny rzĂdzeniě ò czerowaniě ksĂżów Kaszěbów do kaszěbszczich parafijòw. 2.2.10. Wspieraniě periodněch wědòwiznów ò kòscelny przyrodze, m.jn. „Zwònka Kaszěbszczěgò”.</p>

PRIJORITET 2. PROMÒWAC Ë WSPIERAC ÛZIWIANIÉ KASZËBSCZÉGO JÄZËKA	
Céle	Robòtë do wëkònaniò
Cél 2.3. Promòwac Ë wspierac bëcé kaszëbszczégò jãzëka Ë kùlturë w médiach	<p>2.3.1. Òrganizowanié szkòlèniów dlò gazëtników, àutorów internétowëch starnów.</p> <p>2.3.2. Wspieranié rozwiju Ë promòcëjò wëdòwónégò przez K-PZ miesãcznika „Pomerania”.</p> <p>2.3.3. Wspieranié jinëch kaszëbszczich wëdòwiznów.</p> <p>2.3.4. Wspieranié Radia Kaszëbë Ë jinëch kaszëbszczich nadòwców.</p> <p>2.3.5. Zwikszenié zasygù radiowégò sygnału Radia Kaszëbë Ë wprowadzenié internétowëch transmisjów.</p> <p>2.3.6. Zgròwa do zwikszeniò bëcò kaszëbszczégò jãzëka Ë kùlturë w lokalnëch kablowëch telewizjách.</p> <p>2.3.7. Wspieranié wëdòwców lokalnëch gazëtów, pùblikujãcëch w kaszëbsczim jãzëkù.</p> <p>2.3.8. Òbrobienié Ë realizacjò àudicjów ò edukacyjny przirodze.</p> <p>2.3.9. Stwòrzenié kaszëbszczi/regionalny infòmacyjny agencjë.</p>
Cél 2.4. Promòwac Ë wspierac bëcé kaszëbszczégò jãzëka Ë kùlturë pòprzez internét	<p>2.4.1. Stwòrzenié całownégò kaszëbszczégò infòmacyjnégo pòrtalu.</p> <p>2.4.2. Wspieranié fùnkcionowaniò Ë rozwiju serwisów Kaszubi, Naszekaszuby, Rastko-Kaszëbë Ë jinëch szlachujãcëch za nyma jakno mòdernégò strzòdka kòmunikacjë.</p> <p>2.4.3. Òtmëkanié dostãpu do zdròdlów historëje kaszëbszczégò jãzëka Ë kùlturë.</p> <p>2.4.4. Stwòrzenié kaszëbszczi digitalny bibliotëczy.</p> <p>2.4.5. Stwòrzenié internétowégò słowòrza.</p> <p>2.4.6. Promòwanié kòmpùtrowëch programów w kaszëbsczim jãzëkù.</p> <p>2.4.7. Promòwanié midzënòrodnégò òznacënkù kaszëbszczégò jãzëka (CSB – midzënòrodny kòd òznaczeniò kaszëbszczégò jãzëka wedle normë ISO 639-2, nadóny w 2003 r. przez Bibliotékã Kòngresu Zjednónëch Krajów Americzi).</p>
Cél 2.5. Zgròwac do pòprawë wëzdratkù kaszëbszczégò jãzëka Ë kaszëbszczi kùlturë wëstrzòd mieszkãców regionu	<p>2.5.1. Prowòdzenié infòmacyjnëch dzejaniów Ë promujãcëch kaszëbszczi jãzëk Ë kùlturã wëstrzòd mieszkãców regionu, niegòdajãcëch pò kaszëbskù.</p> <p>2.5.2. Prowòdzenié infòmacyjnëch dzejaniów Ë promujãcëch kaszëbszczi jãzëk a kùlturã wëstrzòd mieszkãców jinëch regionów Pòlszczi Ë bùten grenców.</p> <p>2.5.3. Regulárné dotegòwivanié médióm wiadłów tikajãcëch kaszëbszczégò jãzëka Ë kùlturë.</p>

PRIJORITET 3. CHRÓNIC ERBĀ KASZĒBSCZÉGÒ JĀZĒKA Ę KÙLTURĘ	
Céle	Robòtĕ do wĕkònanìò
Cél 3.1. Stwòrzĕc szeroczĕ partnerstwò dlò dobra òchrònĕ ĕ rozwiĵu kaszĕbszczégò jĀzĕka ĕ kùlturĕ	<p>3.1.1. Inspirowaniĕ dzejaniò dlò dobra „regionalnégo kòntraktu” midzĕ Kaszĕbskò-Pòmòrsczim Zrzeszenim ĕ Zòrzãdã Pòmòrsczégò Wòjewòdztwa. W jegò òbremenim miałĕbĕ nalĕzc sã przede wszĕtczim prijoritetĕ, céle ĕ robòtĕ do wĕkònanìò ùjãtĕ w sztrategije rozwiĵu pòmòrsczégò wòjewòdztwa tikajãcĕ juwernotĕ, kùlturĕ, jĀzĕka ĕ edukacĕje Kaszĕbów ĕ Pòmòrzanów.</p> <p>3.1.2. Dzejaniĕ dlò dobra realizacĕje zòpisĕnków „sztrategije rozwiĵu pòmòrsczégò wòjewòdztwa”.</p> <p>3.1.3. Inspirowaniĕ dzejaniów zgròwajãcĕch do stwòrzeniò regionalny programĕ dlò dobra òchrònĕ ĕ rozwiĵu kaszĕbszczégò jĀzĕka ĕ kùlturĕ.</p> <p>3.1.4. Inspirowaniĕ dzejaniów w cĕlu naznaczeniò wskòzów meritoricznégò ĕ dĕtkòwégò wspiarcò jĀzĕkòwĕch ĕ kùlturalnĕch pòdjimiznów Kaszĕbów przez centralnĕ ùrzãdĕ i instytucĕje pañstwòwĕ.</p>
Cél 3.2. Stwòrzeniĕ programĕ òchrònĕc kùlturowi erbĕ	<p>3.2.1. Stwòrzeniĕ Centra Kaszĕbszi Kùlturĕ, jaczi òbjmnie òrganizacyjno-meritoricznã pòmòcã regionalnĕ karna, strzodowiszczĕ lĕdowĕch ùtwòrców a profesjonalnĕch artistów, zwĕnĕgùjãcĕch inspiracĕje z regionalnĕch wòrtnotów.</p> <p>3.2.2. Instruktorskò pòmòc a òrganizowaniĕ szkòleniów ĕ warkòwniów dlò lĕdowĕch ùtwòrców.</p> <p>3.2.3. Wspòłùdzĕl w òrganizacĕje wĕstòwków ĕ jinĕch òrtów ùòglawianiò kùlturĕ na Pòmòrzym, w Pòlsce ĕ bùten grañców.</p> <p>3.2.4. Òrganizowaniĕ zĕndzeniów, seminarĕjów ĕ kònfereñcĕjów tikajãcĕch lĕdowi ĕ profesjinalny kùlturĕ ĕ kùñsztu.</p> <p>3.2.5. Zbiĕraniĕ ĕ dokùmentowaniĕ lĕdowégò kùñsztu we wspòłrobòce z etnografòwima mùzĕjama.</p>
Cél 3.3. Zmòcniwãc kaszĕbskã juwernotã	<p>3.3.1. Sztòłtowaniĕ bùchĕ z bĕcò Kaszĕbã, zmòcniwaniĕ pòczĕcò grĕpòwi przĕnòleżnotĕ – niezànòleżno òd szĕkòwnoscĕ w pòslĕgòwanim sã kaszĕbsczim jĀzĕkã – przĕ jednoczasnym òtemkniãcym na jinĕ kùlturĕ.</p> <p>3.3.2. Biòtka z negatiwnyma stereòtipama tikajãcyma Kaszĕbów.</p> <p>3.3.3. Pòdjimaniĕ dzejaniów dlò dobra pòdnošeníò równiĕ kùlturowò-jĀzĕkòwi swiãdĕ w kaszĕbszi rozdĕznie.</p>

PRIJORITET 3. CHRÓNIC ERBĀ KASZĒBSCZÉGÒ JĀZĒKA Ę KÙLTURĘ	
Céle	Robòtĕ do wĕkònanìò
	<p>3.3.4. Òbrobieniĕ programów nòuczaniò Ę kaszĕbszczich ùczbòwników do historĕje Kaszĕbów.</p> <p>3.3.5. Pòpularizacĕjò wiĕdzĕ na témĀ historĕje Kaszĕbów Ę zòchĕcĕba do pòznawaniò gwòsnych dziejów.</p> <p>3.3.6. Ùgruñtowiwanie w szkòłach regionalny patriotiznĕ westrzòd dziecòw Ę młòdziejnĕ òb czas całĕgò sztòłceniowò-wĕchòwawczĕgò procesu.</p>
<p>Cĕł 3.4. Stwòrzĕc internĕtowĀ bazĀ dònĕch regionalnĕch instytucĕjów kùlturĕ (mùzĕje, jizbĕ pamiĕcĕ, regionalnĕ jizbĕ, karna Ę kapele, chùrĕ, mùzykùjącĕ rodzĕzne, teatrowĕ karna) Ę lĕdowĕch ùtwòrców</p>	<p>3.4.1. Inwentarizacĕjò Ę òpisĕnk mùzycznĕch karnów dziejajĕcĕch na òbĕndze Kaszub.</p> <p>3.4.2. Inwentarizacĕjò wszelczich inicjatiwów ò kònkùrsowi, festiwalowi Ę przezĕrkòwi przyrodze.</p> <p>3.4.3. Ùaktualnieniĕ Ę kòòdinacĕjò kalĀdòrza rozegracĕjów.</p>

PRIJORITET 4. ZMÒCNIC PÒZYCĚJĀ KASZĚBSCZĚGÒ JĀZĚKA W REGIONIE, KRAJU Ę NA MIDZĚNÓRODNY BINIE	
CĚle	RobòtĚ do wĚkònanìò
<p>CĚl 4.1. Zgròwac do nadaniò kaszĚbsczĚmù jĀzĚkòwi sztatusu drĚdżĚgò òficjalnĚgò jĀzĚka na KaszĚbach</p>	<p>4.1.1. WspieraniĚ dzejaniów lokalnĚch spòlĚznów, strzodowiszczów Ę instytucėjów do przĚznaniò kaszĚbsczĚmù jĀzĚkòwi sztatusu òficjalnĚgò jĀzĚka w regionie.</p> <p>4.1.2. PòdjĀcĚ Ę prowadzeniĚ badĚrowaniów nad jĀzĚkòwĀ sztrukturĀ mieszkanców regionu Ę nad identyfikacjĀ spòlĚznowĚch Ę gòspòdarczych rĚsnników, jaczĚ majĀ na niĀ cĚsk.</p> <p>4.1.3. Stara, żebĚ pòsobny ògłowi spisĚnk òstòł rzetelno przĚrĚchtowóny Ę przeprowadzony, òsoblĚwò w dzĚlu tikajĀcym jĀzĚków.</p>
<p>CĚl 4.2. Chrònic Ę promòwac kaszĚbszczi jĀzĚk a wspierac dzejania dlò dobra regionalnĚch Ę miĚszĚznowĚch jĀzĚków w kraju Ę na midzĚnòrodny binie</p>	<p>4.2.1. WspieraniĚ dzejaniów dlò dobra ratyfikacjĚ Ę ùjawernianiò w Pòlsce Èuropejszczi KòrtĚ RegionalnĚch abò MiĚszĚznowĚch JĀzĚków.</p> <p>4.2.2. ZòchĀcba pòmòrsczych samòrządżĚnów do pòdjimaniò partnersczi wespòłrobòtĚ z regionama, w jaczych ùziwò sĀ regionalnĚch abò miĚszĚznowĚch jĀzĚków.</p> <p>4.2.3. Rozwij wespòłrobòtĚ z jinyma èuropejsczima etnicznyma karnama.</p> <p>4.2.4. PòdtrĚmiwaniĚ Ę rozwij kòntaktów z kaszĚbskò-pòmòrskĀ diaspòrĀ.</p> <p>4.2.5. Rozwij wespòłrobòtĚ w basenie Bòłtu, w òsoblĚwòscĚ z regionama KaszĚbòm historiczno kròtczima.</p> <p>4.2.6. Wepòłrobòta z midzĚnòrodnyma instytucėjama Ę òrganizacėjama zajimajĀcyma sĀ òchronĀ a promòcĚjĀ etniczny Ę jĀzĚkòwi wszelejĀkòscĚ.</p>